

BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QITUVCHISI VA O'QUVCHISI O'RTASIDAGI PSIXOLOGIK MUNOSABATLAR

Narzullayeva Manzura Elyor qizi

Navoiy innovatsiyalar universiteti

talabasi

Ilmiy rahbar: Qahhorova Malika Lutfullo qizi

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi va o'quvchisi o'rtasidagi psixologik munosabatlarning ahamiyati haqida so'z boradi. Shuningdek, o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirishi va shaxs sifatida shakllanishiga ta'siri, sog'lom psixologik muhit yaratish yo'llari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi, o'quvchi, psixologik munosabat, ta'lim jarayoni, sinf muhiti, pedagogik mahorat, faollik.

Abstract: This article discusses the importance of the psychological relationship between a primary education teacher and a student. It also examines the impact on students' acquisition of knowledge and their development as individuals, and ways to create a healthy psychological environment.

Keywords: primary education teacher, student, psychological relationship, educational process, classroom environment, pedagogical skills, activity.

Аннотация: В данной статье рассматривается важность психологических взаимоотношений между учителем начальной школы и учеником. Также анализируется влияние этих взаимоотношений на усвоение знаний учащимися и их развитие как личностей, а также способы создания здоровой психологической среды.

Ключевые слова: учитель начальной школы, ученик, психологические взаимоотношения, образовательный процесс, классная среда, педагогические навыки, деятельность

Bugungi kunda dunyoning ko'plab rivojlangan davlatlarida ta'lim tizimini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Ta'lim sifatini oshirishda o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi psixologik munosabatlarning ahamiyati juda katta hisoblanadi. Chunki ta'lim jarayonining samaradorligi ko'p jihatdan sinfdagi psixologik muhitga bog'liq bo'ladi. Agar o'quvchi o'zini erkin va ishonchli his qilsa, u dars jarayonida faol qatnashadi, savollar beradi va yangi bilimlarni o'zlashtirishga intiladi.

Ko'pgina davlatlarda ta'lim jarayonida o'quvchilarning psixologik holatini hisobga olish muhim omil sifatida qaratiladi. Zamonaviy pedagogika va psixologiya fanlari o'qituvchining nafaqat bilim beruvchi, balki o'quvchilarning ruhiy rivojlanishiga yordam beruvchi shaxs ekanligini ta'kidlaydi. O'qituvchi o'quvchilarning qiziqishlarini, qobiliyatlarini va ehtiyojlarini tushuna olsa, ta'lim jarayoni yanada samarali bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasida ham ta'lim tizimini rivojlantirish, o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish hamda o'quvchilar uchun qulay ta'lim muhitini yaratish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Maktablarda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida o'zaro hurmatga asoslangan munosabatlarni shakllantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi psixologik munosabatlar o'quvchilarning bilim olish jarayoniga, ularning shaxsiy rivojlanishiga va jamiyatda o'z o'rnini topishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli bu masala pedagogika va psixologiya fanlarida muhim mavzulardan biri sifatida o'rganiladi.

O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi psixologik munosabat tushunchasi

O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi psixologik munosabat deganda ularning o'zaro muloqoti, bir-biriga bo'lgan hurmati, ishonchi va tushunishi nazarda tutiladi. Bu munosabatlar ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.

Sinfidagi psixologik muhit o'quvchilarning darsdagi faolligiga katta ta'sir ko'rsatadi. Agar o'qituvchi o'quvchilarga hurmat bilan munosabatda bo'lsa, ularning fikrini tinglasa va savollariga e'tibor bilan javob bersa, o'quvchilar o'zlarini erkin his qiladi. Natijada ular dars jarayonida faol qatnashadi va yangi bilimlarni o'zlashtirishga harakat qiladi.

Psixologik jihatdan sog'lom muhit mavjud bo'lgan sinflarda o'quvchilar o'z fikrlarini ochiq bayon qilishdan qo'rqmaydi. Bunday muhitda o'quvchilar o'rtasida ham o'zaro hurmat va hamkorlik shakllanadi.

Aksincha, o'qituvchining qo'pol muomalasi yoki o'quvchilarni mensimasligi sinfdagi muhitga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bu esa o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini kamaytirishi mumkin.

O'qituvchi shaxsining o'quvchi psixologiyasiga ta'siri

O'qituvchi shaxsi o'quvchilar uchun muhim namuna hisoblanadi. O'quvchilar ko'pincha o'qituvchining xulq-atvori, muomalasi va bilimiga qarab undan o'rnak oladi. Shuning uchun o'qituvchi har tomonlama yetuk, bilimli va madaniyatli bo'lishi zarur.

O'qituvchining mehribonligi, sabr-toqati va adolatli bo'lishi o'quvchilarning ruhiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Agar o'qituvchi o'quvchini rag'batlantirsa va uning yutuqlarini e'tirof etsa, o'quvchining o'ziga bo'lgan ishonchi ortadi.

Shuningdek, o'qituvchining adolatli baholashi ham muhim ahamiyatga ega. Adolatli baholash o'quvchilarni bilim olishga undaydi va ularning mas'uliyatini oshiradi.

Ta'lim jarayonida sog'lom psixologik muhit yaratish yo'llari

Sinfda sog'lom psixologik muhit yaratish o'qituvchining muhim vazifalaridan biridir. Buning uchun o'qituvchi quyidagi jihatlarga e'tibor qaratishi kerak:

- o'quvchilarga hurmat bilan munosabatda bo'lish;
- ularning fikrini tinglash va qo'llab-quvvatlash;
- dars jarayonida do'stona muhit yaratish;
- o'quvchilarni rag'batlantirish;
- adolatli baholash.

Bunday muhit o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularning bilim olish jarayonini yanada samarali qiladi.

O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi samarali muloqot

Ta'lim jarayonida samarali muloqot muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi o'quvchilar bilan ochiq va samimiy muloqot qilishi kerak. Bu o'quvchilarning o'z fikrini erkin ifoda etishiga yordam beradi.

O'qituvchi o'quvchilarning savollariga e'tibor bilan javob berishi, ularning muammolarini tushunishga harakat qilishi zarur. Bunday munosabat o'quvchilar va o'qituvchi o'rtasidagi ishonchni ortishiga imkoniyat yaratadi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi va o'quvchisi o'rtasidagi psixologik munosabatlar boshlang'ich ta'lim jarayonining eng muhim tarkibiy qismlaridan biridir. O'zaro hurmat, ishonch, samimiylilik va qo'llab-quvvatlashga asoslangan munosabatlar o'quvchilarning bilim olish qobiliyatini oshiradi, ularni darsga faol jalb qiladi va shaxs sifatida rivojlanishlariga xizmat qiladi.

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi o'zining sabr-toqati, adolati va pedagogik mahorati bilan sinfdagi ijobiy psixologik muhitni yaratib, o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini kuchaytiradi, ularni rag'batlantiradi va o'z fikrini erkin ifoda etishga undaydi. Shu tarzda, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi sog'lom psixologik munosabatlar ta'lim sifatini oshirishga va barkamol avlodni tarbiyalashga xizmat qiladi.

Natijada, har bir boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi o'z kasbiy faoliyatida nafaqat bilim beruvchi, balki o'quvchilarning ruhiy va shaxsiy rivojlanishiga rahbar sifatida mas'uliyatni his qilishi zarur. Bu esa boshlang'ich ta'lim tizimining samaradorligini oshirish va kelajak avlodni barkamol yetuk shaxslar sifatida tarbiyalashning muhim garovidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

G'oziev E.G'. Umumiy psixologiya. Toshkent.

Davletshin M.G. Pedagogik psixologiya. Toshkent.

Karimova V.M. Psixologiya. Toshkent.

Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogika. Toshkent.

Yuldashev J.G'. Pedagogika nazariyasi va tarixi.

